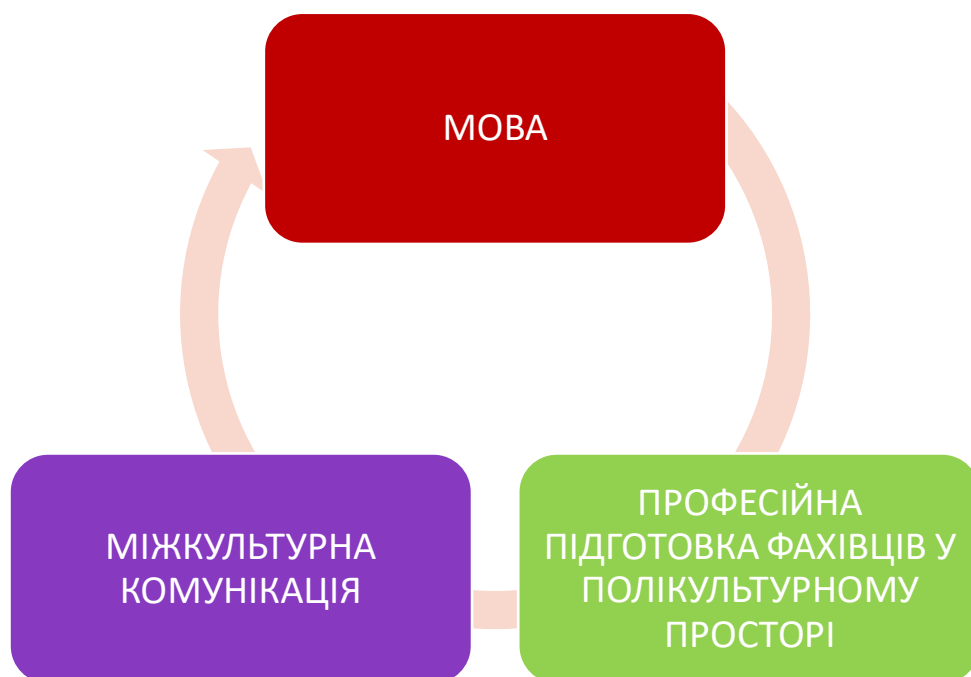

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

ХАРБІН – 2023

ОДЕСА – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»

Інститут педагогічної освіти і

освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Україна)

Харбінський інженерний університет (КНР)

Намсеульський університет (Республіка Корея)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Харбін – 2023

Одеса – 2023

УДК: 80+37.134]:008-021.3(051)

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 9 від 27 квітня 2023 року)*

Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал. – Випуск 6. – Харбін : Харбінський інженерний університет, 2023 – 101 с.

© Харбінський інженерний університет (м. Харбін, КНР), 2023
© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна), 2023

Людмила Березовська

*доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ЗМІСТОВИЙ КОНТЕНТ

Ключові слова: культура, комунікація, міжкультурна комунікація, міждисциплінарні зв'язки, професійна підготовка.

Актуальною проблемою сьогодення на тлі політичних, соціально-економічних подій спричинених війною, яку розпочала країна-агресор росія проти України, відбувається вимушена міграція людей. У нових умовах життя особливого значення набуває усвідомлення проблеми міжкультурної комунікації, оскільки успішна соціалізація та адаптація вимушено переміщених осіб залежить від їхнього рівня володіння іноземною мовою, досягнення взаєморозуміння у процесі спілкування. У зв'язку з цим, перед закладами вищої освіти постало завдання максимально розвинути міжкультурну комунікацію у процесі професійної підготовки здобувачів освіти, зокрема, майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. За словами А. Шляйхера, *освіта має стати ключем до узгодження потреб та інтересів як окремих людей, так і спільнот, націй, що спонукало PISA включити до системи оцінювання знань здобувачів освіти глобальну компетентність, яка ґрунтується на розумінні міжнародних процесів, умінні комунікувати з представниками різних мовних і культурних традицій, бути мобільними, орієнтуватися в інформаційному просторі [4].*

Проблемі міжкультурної комунікації присвячені дослідження українських (О. Вишняк, Є. Головаха, Н. Костенко, Б. Слющинський, В. Степаненко, М. Шульга, В. Щербина, Г. Щілінська та ін.) та зарубіжних (Дж. Абрамс (J. Abrams), Дж. О'Коннор (J.O'Connor), Х. Джайлз (H. Giles.), Б. Крук (B. Crook), Ф. Дервін (F. Dervin), М. Паатела-Ніємінен (M. Paatela-Nieminen)) учених.

Зауважимо, що в умовах сьогодення змінюються форми, методи та засоби комунікації людей, що пов'язано з укладанням міжнародних контактів, договорів, які держава Україна активно розвиває останнім часом. Ефективність міжнародної діяльності залежить від володіння людьми іноземними мовами, умінні долати комунікативні бар'єри, досягати взаєморозуміння у процесі спілкування з представниками різних країн, знанні культурних особливостей етнospільнот, дотриманні правил етикету, використанні невербальних засобів виразності для вираження думки.

Для визначення категоріально-понятійного апарату дослідження звернімося насамперед до тлумачних словників, щодо сутності понять «культура», «комунікація», «міжкультурна комунікація».

У тлумачному словнику української мови зазначено, що культура – це: «сукупність матеріальних і духовних цінностей, що створені людством протягом його історії; рівень розвитку суспільства у певну епоху; те, що створюється для

задоволення духовних потреб; вихованість та освіченість [8]. Таким чином, культура – це те, що створила людина.

Термін «комунікація» (англ. – communication) походить від латинського communicatio – єдність, передання, з'єднання, повідомлення, що поєднується з дієсловом communico – роблю спільним, повідомляю, з'єдную, та є похідним від communis (лат.) – спільний [6, с.19]; «обмін інформацією, підтримання взаємних стосунків» [3, с. 516]; «риса особистості, її здатність до спілкування з іншими людьми, товариськість, що формується у процесі життя й діяльності людини в соціальній групі» [5, с.174].

Феномен «міжкультурна комунікація» український лінгвіст Ф. Бацевич визначає як процес спілкування людей (спільноти), які належать до різних національних лінгвокультурних груп, послуговуються різними ідіоетнічними мовами, відчують лінгвокультурну «чужинність» партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, що є причиною комунікативних невдач [1].

У дослідженні феномен «міжкультурна комунікація», розуміємо як спілкування людей, які належать до різних лінгвокультурних спільнот, володіють системними знаннями та комунікативними вміннями, які дозволяють їм обрати адекватні мовні (вербальні, невербальні) засоби виразності для здійснення ефективної комунікації та уникнення міжкультурних непорозумінь.

У процесі підготовки майбутніх вихователів у галузі дошкільної освіти, забезпеченні їх конкурентноспроможності на ринку праці, здатності взаємодіяти з людьми різних традицій і культур важливе значення має переосмислення методик викладання освітніх компонентів, орієнтація на продуктивне засвоєння знань здобувачами освіти із різних навчальних дисциплін, встановлення логічних зв'язків між ними. Реалізація міжпредметних зв'язків потребує коригування навчальних планів та робочих програм загальних, лінгвістичних та професійно спрямованих навчальних дисциплін, які допоможуть зняти умовні бар'єри, що розділяють навчальні дисципліни, і забезпечити взаємопроникнення знань для розширення світогляду, здійснення міжкультурної комунікації. Суголосні з поглядами А. Богуш у тому, що інтеграція знань є об'єднувальною ланкою загальної та професійної освіти в цілісну систему підготовки фахівців, слугує засобом подолання розриву між теорією і практикою у закладах вищої освіти [2, с. 12]; сприяє підвищенню рівня засвоєння навчального матеріалу, розвиває діалектичне та системне мислення, гнучкість розумової діяльності спрямованої на вирішення складних, нетипових завдань [7, с. 6].

Враховуючи те, що заклад дошкільної освіти повинен зацікавлювати дітей вивчати іноземні мови, дізнаватися про культуру, традиції та звичаї інших народів, необхідно сформувати у процесі навчання у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти іншомовну комунікативну компетентність. Так, у процесі вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» зміст навчального матеріалу необхідно будувати на основі формування у здобувачів освіти міжкультурних знань; на практичних заняттях моделювати професійно спрямовані ситуації спілкування з представниками своєї та інших культур, визначати причини порушення міжкультурної комунікації, знаходити приклади міжкультурних відмінностей, прогнозувати реакцію представників різних

культур у ситуаціях, які можуть мати місце у професійній діяльності вихователя. Здійснений аналіз наукових джерел, практичний досвід переконує, що міждисциплінарні зв'язки сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, формують нові знання, яким притаманний вищий рівень осмислення навчального матеріалу. Ефективність професійної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти залежать не тільки від їхньої фахової підготовки, але й від володіння іноземними мовами, що дасть можливість визначати й розуміти лінгвокультурні комунікативні та поведінкові особливості у процесі роботи з дітьми та їх батьками, які належать до різних національних спільнот, слугуватимуть підґрунтям для успішної взаємодії та взаємопроникнення культур як на побутовому, так і на професійному рівнях.

References

1. Batsevych F. S. (2007) Slovnyk terminiv mizhkulturnoi komunikatsii [Dictionary of terms of intercultural communication] Kyiv.
2. Bohush A. M. Havrysh N. V. (2007) Doshkilna linhvodydaktyka: Teoriia i metodyka navchannia ditei ridnoi movy [Preschool language didactics: Theory and methods of teaching children's native language] / Za red. A. M. Bohush. Kyiv.
3. Busel, V. T. (Ed.). (2005). Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Great Dictionary of the Modern Ukrainian Language]. Kyiv.
4. Chy hotovi dity zhyty v mizhkulturnomu sviti? Pershe otsiniuvannia hlobalnoi kompetentnosti PISA [Are children ready to live in an intercultural world? The first assessment of PISA global competence]. <https://nus.org.ua/articles/chy-gotovi-dity-zhyty-v-mizhkulturnomu-sviti-pershe-otsinyuvannya-globalnoyi-kompetentnosti-pisa/>
5. Honcharenko, S. U. (1997). Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv.
6. Kosenko, Yu. V. (2011). Osnovy teorii movnoi komunikatsii [Fundamentals of the theory of linguistic communication]: navch. posib. Sumy: Sumy State University.
7. Sobko Ya. M. (2014) Teoretyko-metodychni osnovy vprovadzhennia intehratyvnykh kursiv u profesiino-tekhnichnii osviti [Theoretical and methodological foundations of the implementation of integrative courses in vocational education]: navch.-metod. posibnyk. Lviv.
8. Yaremenko, V., & Slipushko, O. (2001). Novyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language]: u 3-kh tomakh. Vol. 3, 862. Kyiv.